

ELDNING I NATUREN

I Sverige har vi förmånen att det enligt allemansrätten är tillåtet att göra upp en eld nästan var som helst och dessutom utan att fråga om lov. Men det är en frihet under ansvar.

Allmänt om eldning i naturen.

- Om förberedda eldplatser finns i närheten, använd dem hellre än att göra en ny.
- I nationalparker, naturreservat och vissa friluftsområden finns särskilda regler angående eldning.
- Ta reda på att det inte är eldningsförbud utfärdat.
- Du får ta bränsle (grenar, kvistar, kottar) till elden på marken, aldrig från levande träd.
- Elda inte skräp.
- Elda inte på klippställar även om det känns säkert. De blir fula och kan spricka sönder.

Särskilt om säkerhet och eldning i naturen.

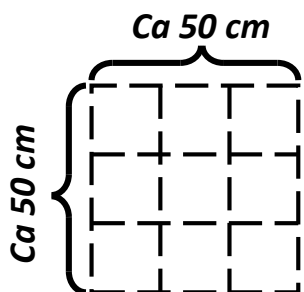
- Ha alltid tillgång till vatten att släcka med. Även om du är vid en förberedd eldplats är det ditt ansvar att släcka efter dig.
- Undvik att elda i hård vind, risken för spridning genom gnistor som flyger iväg ökar.
- Gränsa av eldstaden på något sätt. (I Royal Rangers brukar vi använda eldgrop.)
- Elda inte på torvmark, mossa, torr och mullrik mark eller mark med mycket rötter i. Glöd kan sprida sig neråt i marken och bli kvar.
- Elda inte på stubbar, glöden kan sprida sig neråt i dem och bli svårsläckt.
- Grillar, engångsgrillar och eldfat som står direkt på marken kan bli tillräckligt varma på undersidan för att marken ska börja brinna eller åtminstone skadas. Plåten ger inte skydd mot värmen, bara mot de öppna lågorna.
- Om olyckan skulle vara framme och elden sprider sig, ring 112. Därför bör du också ha bra koll på var du är, annars kan du inte få snabb hjälp.

SÅ ELDAR VI I ROYAL RANGERS

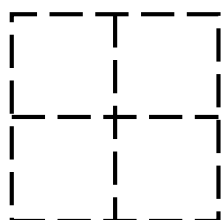
I Royal Rangers följer vi alltid vissa regler när vi ska elda. Vi ska till exempel alltid ha tillgång till släckvatten, och som alltid i naturen gäller: Inte störa, inte förstöra.

Eldgrop

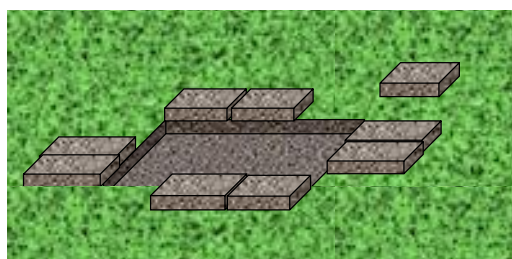
Om det inte finns någon förberedd eldplats där vi är, gräver vi alltid en eldgrop. På så sätt så att vi kan elda säkrare och utan att lämna alltför mycket skador och spår på marken efter oss. Dels ger eldgropen en naturlig avgränsning för elden, en yta av obrännbart material som också har lite kanter, dels gör den det lätt att dölja spåren efter elden när torvorna läggs tillbaka. För en kokeld är 50x50 cm tillräckligt, för en grilleld kanske lite större.

Med fällbar spade, 3x3

Med vanlig spade, 2x2

Skär ut grästorvor, antingen 3x3 eller 2x2, till en kvadrat på ca 50x50 cm.

Ska du bara använda eldgropen en gång, vik upp torvorna åt sidorna, då ligger de på sin plats, så att de passar när du ska lägga tillbaka dem.

Gör du 3x3 måste du lyfta mittentorvan åt sidan.

En eldgrop som bara ska användas en gång behöver inte vara särskilt avancerad, det gör inget om den blir lervälling efter att man har släckt.

Med andra ord är eldgropen klar nu om den bara ska användas en gång.

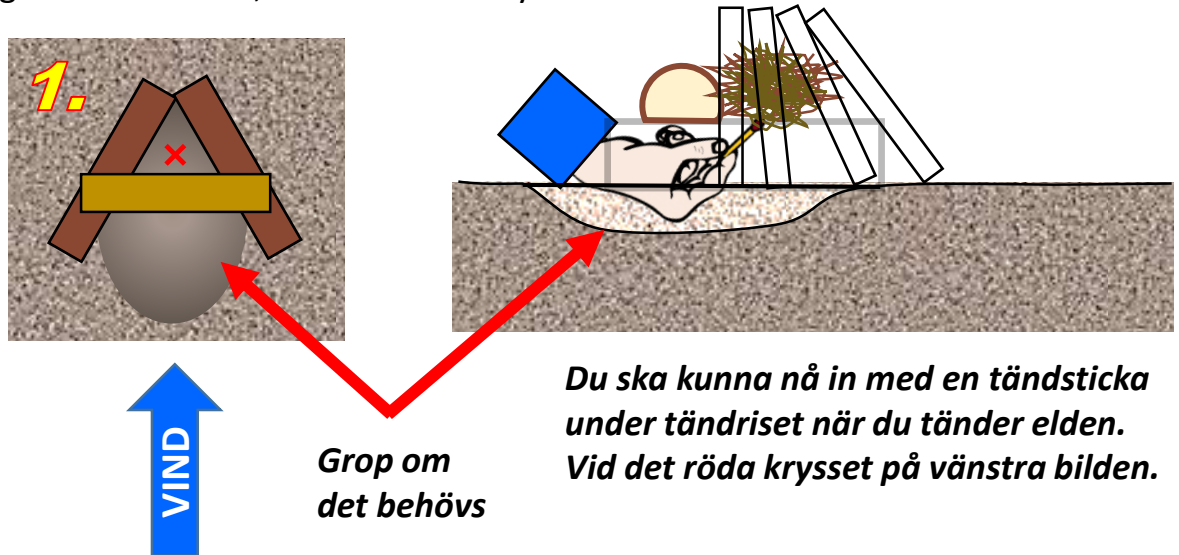
Återanvändbar eldgrop.

På hajk brukar vi klä eldgropen med sten, dels för att elden ska få mer luft, dels för att släckvattnet ska rinna undan och ytan torka upp tills nästa gång den ska användas. Ibland lägger vi även stenar eller grus i en ring runt om, som avgränsning. Torvorna lägger vi åt sidan, upp-och-nedvända under ett stycke plast. De blir fula, men klarar sig ett par dagar och blir snabbt gröna igen när de sätts tillbaka.

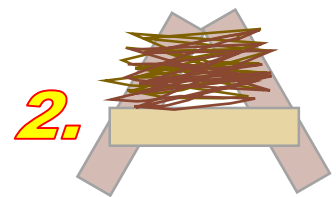
A-elden

A-elden är en eld som vi använder mycket i Royal Rangers. Dess främsta fördelar är att den är mycket lätt att tända, den är liten och smidig och den är lätt att anpassa värmen med. Den passar därför bra som kokeld. Vedträn man använder som brännved i A-elden bör vara ca 20 cm långa och inte grövre än 3-4 cm, annars bör de klyvas.

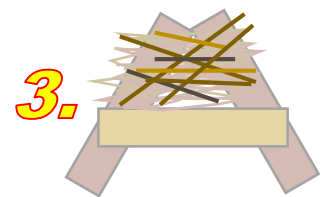

- 1. Läggt A.** Lagg två grova vedträn med ena änden mot varandra, som "benen" i ett A. Lagg ett lite tunnare vedträ ovanpå, så att ett A bildas. Om det blåser ska vinden blåsa in i A-et. Åtminstone några av vedträna bör vara kluvna om det ska bli stadigt. När elden är klar ska du kunna nå in med en tändsticka och tända tändriset underifrån. Om det inte går kan du gräva undan lite jord mellan de liggande vedträna för att få plats med handen.

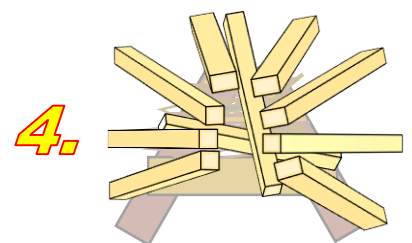
- 2. Tändris.** Knyckla ihop en boll av riktigt torrt ris, gran eller björk brukar vara bäst. Torrt ris hittar du till exempel under täta granar. Inget av det här riset ska vara tjockare än en tändsticka. Bollen ska var tät men ändå luftig.

- 3. Grövre ris.** Lagg på lite fler torra pinnar, men den här gången ska de vara ungefär så tjocka som en blyertspenna. Du kan även sticka in några av dem i bollen av tunt tändris.

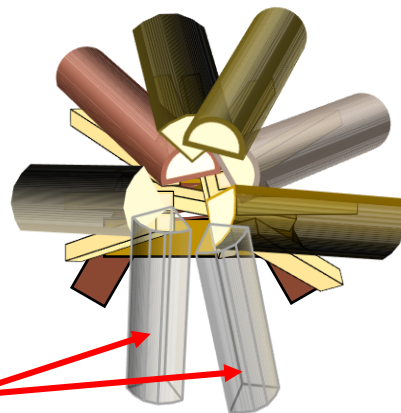

- 4. Fingerved.** Bygg på elden genom att ställa "fingerved" runt den, och kanske några bitar liggande ovanpå också. Fingerved bör vara riktigt torr, kluven eller späntad ved med tjocklek ungefär som ett finger. (Egentligen kan man tända elden nu och vänta med brännveden tills elden tar sig. Men då måste man ha brännveden förberedd)

5. *Brännved. Ställ upp brännveden runt elden, men vänta med de vedträn som ska stå vid botten av A-et, de kan inte ställas dit förrän elden är tänd.*

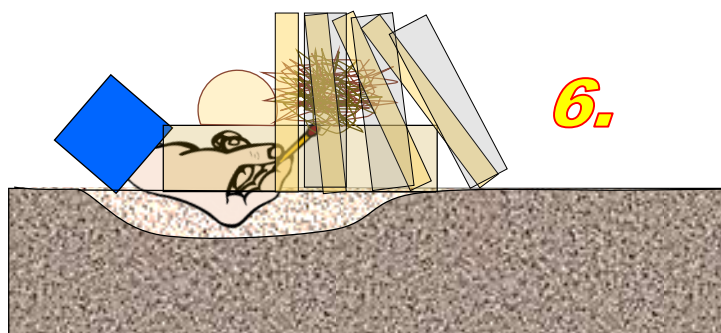
5.

Vänta med dessa vedträn tills elden är tänd.

6. *Tänd med en tändsticka "in nerifrån i A-et" på risbollens undersida. Håll tändsticksasken nära elden när du tänder, och skapa lä för vinden med hjälp av din kropp. Då hinner inte tändstickan blåsa ut på vägen.*

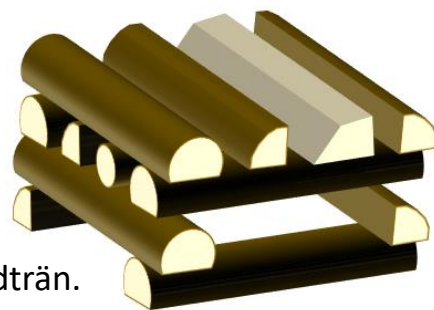
6.

Tänd med en tändsticka på risbollens undersida.

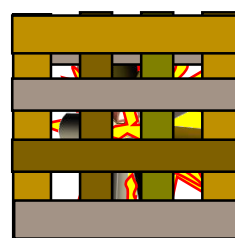
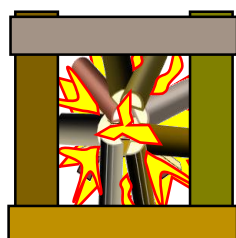
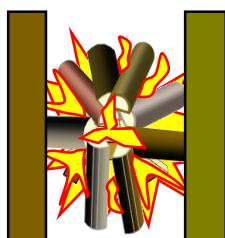
Kryssbrasan

A-elden är som tidigare sagts mycket lätt att tända, liten, anpassningsbar, och passar bra som kokeld. Men A-elden är en pyramid-eld med stående vedträn och vill man ha en stor och fin glödbädd för grillning kanske man vill ha en lite större eld, och av liggande vedträn. Stående vedträn ger ofta rykande stumpar istället för fin grillglöd när de brunnit ned. Börja ändå med en A-eld.

När a-elden brinner bra kan man bygga på den till en kryssbrasa.

Kryssbrasan gör man av 30 cm långa vedträn, varav de flesta bör vara kluvna för att det ska bli stadigt. Lagg två stadiga vedträn parallellt, ett på vardera sidan om A-elden. Lagg sedan två andra vedträn likadant, fast åt andra hållet, på de första vedtränas ändar. Lagg därefter två eller tre lager bestående av 4-5 vedträn vardera, växelvis åt varsitt håll. Kanske A-elden rasar ihop lite, men det gör inget, elden brukar ta sig ändå..

Eldsäkerhet - släckhink och ruska.

Alltid när man eldar måste man ha tillgång till släckvatten, och helst bör man ha tillgång till vatten i en hink. Dels för att släcka med, dels om någon bränner sig.

I hinken bör man ha en ruska, sommartid fungerar lövsly som ruska, på vinterhalvåret måste man ta barrträd. Du får inte ta från levande träd utan att fråga om lov, ta det som redan ligger eller ta med hemifrån.

Om man släcker genom att sopa med en ruska som man först har doppat i vatten täcker man en större yta, och förbrukar trots det mindre vatten, än om man häller vatten ur hink eller dunk.

Är man inte helt säker på att det finns vatten dit man ska måste man ta med sig. Det går åt minst fem liter för att säkert släcka en kokeld och ännu mer om man har gjort en större eld för grillning.

När man ska släcka elden, antingen det nu är eld som spridit sig eller för att släcka en eld man använt färdigt, doppar man ruskan i hinken och slår eller borstar sedan försiktigt på elden. Doppa igen och fortsätt tills ingen synlig glöd finns. Slå inte hårt med ruskan, då riskerar du att blåsa omkring gnistor.

Slutsläckningen gör man alltid genom att hälla rikligt med vatten i och runt elden efter att man först släckt så gott det går med ruskan. Men spara alltid lite vatten tills du är säker på att allt är släckt. Rör om ordentligt i askan och förvissa dig om att ingen glöd finns kvar. Låt eldplatsen svalna och återställ den sedan genom att vända tillbaka torvorna och trampa till.

